

(Pages : 4)

3859

Reg. No. :

Name :

First Professional Ayurvedacharya (B.A.M.S.) Degree Examination, July 2009
SANSKRIT (Paper – II)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 100

Instruction : Part A and B should be answered in separate answer books.

PART – A

I. द्वे व्याख्यात :

8

- 1) वागर्थाविव संपृक्तौ वागर्थप्रतिपत्तये ।
जगतः पितरौ वन्दे पार्वतीपरमेश्वरौ ॥
- 2) मत्परं दुर्लभं मत्वा नूनमावर्णितं मया ।
पयःपूर्वेः स्वनिच्चासैः कवोष्णमुपभुज्यते ॥
- 3) अरक्षितं तिष्ठति दैवरक्षितं
सुरक्षितं दैवहतं विनश्यति ।
जीवत्यनाथोऽपि वने विसर्जितः
कृतप्रयत्नोऽपि गृहे न जीवति ॥

II. प्रकरणं प्रदर्श्य त्रयाणामाशयं विशदयत :

6

- 1) विलम्बितफलैः कालं सनिनाय मनोरथैः ।
- 2) मणौ बज्रसमुत्कीर्णे सूत्रस्येवास्ति मे गतिः ।
- 3) अपि लङ्घितमध्वानं बुबुधेन बुधोपमः ।
- 4) प्रतिबध्नाति हे श्रेयः पूज्यपूजाव्यतिक्रमः ।

III. एकैकेन वाक्येन संस्कृतभाषायामुत्तरयत :

6

- 1) सः निनाय मनोरथैः । कः ? किम् ?
- 2) पातालमवतिष्ठति । का ? कीदृशः ?
- 3) वसुधैव कुटुम्बकम्-केषाम् ?
- 4) जीवितं वाञ्छन् दूरतः परिवर्जयेत् । कः कस्मार ?

P.T.O.

3859

-2-

- IV. a) **द्वयोः** शब्दयोः रूपाणि लिखत : 10
- 1) पितृशब्दः ।
 - 2) उकारान्त धेनुशब्दः ।
 - 3) ओकारान्त गो शब्दः ।
 - 4) इकारान्तः हरि शब्दः ।
- b) **द्वयो** रूपाणि निर्दिष्टे लकारे लिखत : 5
- 1) भवथः ।
 - 2) अभविष्यत् ।
 - 3) जगाम ।
 - 4) स्याम ।
- c) **विगृहीत** : 3
- 1) वागर्थाविव ।
 - 2) मनीषिणाम् ।
 - 3) कुपरीक्षितम् ।
 - 4) कृतप्रयत्नः ।
- V. **एकां** सूचितकथां लिखत : 6
- 1) अपि शास्त्रेषु कुशला लोकाचारविवर्जिताः ।
सर्वे ते हास्यतां यान्ति यथा ते मूर्खपण्डिताः ॥
 - 2) यादृशी वदनच्छाया दृश्यते तव वानर ।
विकालेन गृहीतोऽसि थः पटैति स जीवति ।
- VI. **एकं** ग्रन्थोक्तरीत्या वर्णयतः । 6
- 1) दिलीपस्य वसिष्ठाश्रमगमन वर्णनम् ।
 - 2) नन्दिनी वर्णनम् ।

PART – B

VII. त्रयाणामाशयं विशदयत :

12

- 1) यदि चरकमधीत यद्ध्रुवं सुश्रुतादि-
प्रणिगदितगदानां नाममात्रेऽपि-बाह्यः ।
अथ चरकविहीनः प्रक्रियायामखिन्नः
किमिव खलु करोतु व्याधितानां वराकः ॥
- 2) कस्य दोषः कुले नास्ति व्याधिना को न पीडितः ।
केन न व्यसनं प्राप्तं श्रियः कस्य निरन्तराः ॥
- 3) वायुरेव महाभूतं वदन्तु निखिला जनाः ।
आयुरेवैष भूतानामिति मन्यामहे वयम् ॥
- 4) अहस्तानि सहस्तानामपदानि चतुष्पदाम् ।
फल्गूनि तत्र महतां जीवो जीवस्य जीवनम् ॥

VIII. एकैकेन वाक्येन संस्कृत भाषायामुत्तरयतः

9

- 1) धर्मार्थं नार्थकामार्थं आयुर्वेदः प्रकाशितः । कैः ?
- 2) सर्वमेव परित्यज्य शरीरमनुपालयेत् । कस्मात् ?
- 3) शौचं पञ्चविधं स्मृतम् । कानि ?
- 4) ऋणत्रयविमुक्त्यर्थं किं कुर्यात् ?
- 5) कालिदासकविब्रूने प्रतिपर्वरसावहम् । किम् ? किम् ?
- 6) सा चाद्देषु दुर्लभा । का ?

IX. द्वयोः लघुटिप्पणीर्लिखत । :

8

- 1) व्यायामः ।
- 2) वैवाहिकब्रह्मचर्यम् ।
- 3) अन्नम् ।

3859

-4-

X. विभागान् निर्दिशत :

6

- 1) सात्विकप्रियाहाराः के ?
- 2) त्रिविधाः सुराः । ते के ? कीदृशाश्च ?
- 3) इह चत्वारि दानानि प्रोक्तानि परमर्षिभिः ।
चत्वारिदानानि कानि ?
- 4) शौचं पञ्चविधं स्मृतम् । कानि ?

XI. a) चतुर्णामर्थं लिखित्वा संस्कृतवाक्येषु योजयत :

4

- 1) तस्मिन् ।
- 2) तथा ।
- 3) अपि ।
- 4) विना ।
- 5) यावत् तावत् ।
- 6) सर्वदा ।

b) अर्थं लिखत :

2

- 1) शर्वरी ।
- 2) अजीर्णम् ।
- 3) आदयः ।
- 4) ताम्रम् ।

c) प्रयोगं विपरिणमयत:

4

- 1) सूर्योपासनया जनाः अरोगाः भवन्तिः ।
- 2) जीर्यन्ते जीर्यतः केशाः ।

XII. एकं ग्रन्थोक्तरीत्या विशदयत :

5

- 1) अन्नम् ।
- 2) मद्यगुणदोषम् ।